

Motion till riksdagen 2013/14:Ju16

av **Lena Olsson m.fl. (V)**
med anledning av prop. 2013/14:169

Nämndemannauppdraget – stärkt förtroende och högre krav

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av nämndemännens arvoden som inte förutsätter en minskning av antalet nämndemän.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot.

2 Inledning

Nämndemännens medverkan i våra domstolar är viktig för att upprätthålla allmänhetens förtroende för vårt rättssystem. Medborgarna ska genom nämndemännen säkerställa att den dömande makten inte enbart utövas av juridisk expertis. Nämndemännens medverkan i våra domstolar bidrar till att tillgodose medborgarnas intresse av insyn i den dömande verksamheten och innebär en garanti för att verksamheten i domstolarna ligger i linje med allmänna värderingar i samhället.

Att regeringen nu föreslår nya bestämmelser för kontroller av lämplighet och entledigande är vi positiva till. Det är något som vi själva tagit upp i riksdagsmotioner. Att de som utses till nämndemän är lämpliga för uppdraget, t.ex. genom laglydnad, är viktigt för förtroendet för domstolarna och nämndemannasystemet. Regeringen föreslår också förbättrade utbildningsinsatser för nämndemän, vilket även det är något som vi har efterfrågat, liksom förslaget att val av nämndemän ska hållas vid en annan tidpunkt än i anslutning till de allmänna valen.

Fel! Okänt namn

3 Höjning av nämndemännens arvoden

I juni 2013 kom utredningen SOU 2013:49 Nämndemannauppgift – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan. En förändring som föreslogs är att dagarvudet fördubblas, från 500 kronor till 1 000 kronor. Det föreslogs även att inläsningsarvodet ska vara detsamma för såväl tingsrätt som förvaltningsrätt. Utredningen föreslog emellertid också att antalet nämndemän ska minskas genom att deras medverkan vid hov- och kammarrätter tas bort, vilket skulle innebära att man på så sätt finansierar bl.a. förslagen om höjda arvoden.

Frågan om arvoden är relevant för förtroendet för nämndemannasystemet eftersom rekryteringen behöver breddas för att kåren ska spegla befolkningens sammansättning bättre än i dag. Även om karaktären av lekmanuppdrag måste bibehållas skulle sannolikt fler kunna tänka sig uppdraget om de i dag relativt låga arvoden höjdes. Vi vill dock slå vakt om nämndemännens medverkan i hov- och kammarrätter och anser därför att en minskning av antalet nämndemän inte får vara det som skapar budgetutrymme för en höjning av arvoden. Regeringen bör därför ta initiativ till en översyn av nämndemännens arvoden som inte förutsätter en minskning av antalet nämndemän. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Försöksverksamhet med fri kvot för val av nämndemän

I tidigare nämnda statliga utredning föreslogs även bl.a. att minst hälften av nämndemännen ska väljas från en fri kvot. Skälet är även här att få till en breddad rekrytering. Vänsterpartiet anser att det är viktigt ur ett förtroendeperspektiv att se till att nämndemannakårens sammansättning speglar befolkningen i stort. Vi är därför i grunden positiva till att välja in nämndemän från en fri kvot, men anser att innan en sådan ordning införs ska det ske en försöksverksamhet som noga utvärderas. Dessutom bör den fria kvoten begränsas till att omfatta högst 20 procent av antalet nämndemän. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 21 mars 2014

Lena Olsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)